

Nasjonalt kvalitetsindikatorsystem: Kvalitetsindikatordefinisjon

Fastleger med spesialitet i allmennmedisin	
1. Definisjon	Andel fastleger med spesialitet i allmennmedisin
2. Sektor	Primærhelsetjeneste
3. Fagområde	Kommunale helse- og omsorgstjenester
4. Type	Struktur
5. Dimensjon av kvalitet	Trygge og sikre
6. Måleområde	Personell og kompetanse
Godkjenning	
7. Dato publisert første gang	24.03.2021
8. Revisjonshistorikk	1.0 - mars 2021: etablert som ny kvalitetsindikator 2.0 - mars 2022: revidert nevner for måltall 2-4 3.0 - mai 2024: ny datamodell FLO med endret tidspunkt for uttak av data (24/15262-1) 4.0 – juli 2026: oppdatert faglig begrunnelse i pkt.9 (24/15262-57)
Faglig begrunnelse/målsetting	
9. Begrunnelse for valg	Spesialistutdanningen i allmennmedisin er et normert utdanningsløp på om lag 6,5 år etter autorisasjon som lege (inkludert LIS1). Utdanningen skal sikre nødvendig kompetanse i allmennmedisin og bidra til faglig trygghet for både fastlege og pasient. Kompetanseforskriften (1) stiller krav til kompetanse for leger i fastlegeordningen. Kommunen skal sikre at leger som tiltrer en fastlegeavtale enten • har spesialistgodkjenning i allmennmedisin, • er under spesialisering i allmennmedisin, eller • har godkjenning som allmennlege etter tidligere regelverk (2). Formålet med forskriften er å bidra til forsvarlige tjenester og høy kvalitet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Det er enkelte unntak fra kravet om spesialisering. Kravet gjelder ikke for kortvarige arbeids- eller avtaleforhold, herunder • vikariater eller andre arbeidsforhold av inntil ett års varighet, og deretter • kortere engasjementer inntil fire måneder per kalenderår. Videre gjelder overgangsordninger for leger som allerede var i fastlegeforhold da forskriften trådte i kraft 1. mars 2017. Selv om krav til spesialisering kun gjelder ved tiltredelse i nye fastlegeavtaler, er det en klar målsetting at alle fastleger oppnår spesialistgodkjenning i allmennmedisin.
10. Målsetting	Målsettingen er at andel fastleger med spesialitet i allmennmedisin skal øke over tid.
11. Begrepsavklaringer	Fastlege: Fastlønnet eller næringsdrivende allmennlege med avtale om fastlegetjeneste med kommunen. Spesialitet/spesialisering: Godkjent som spesialist av Helsedirektoratet etter helsepersonelloven. Fra mars 2017 defineres hva som skal til for å bli godkjent spesialist av spesialistforskriften (3). Alle spesialiteter har forskriftsfestede læringsmål som alle må få godkjent. Disse dokumenteres i kompetanseportalen. Varigheten på spesialistutdanningen skal være minimum 6,5 år. Lege i spesialiseringen (LIS) skal ha dokumentert veiledning, internundervisning og gjennomførte anbefalte læringsaktiviteter.
Beregning av indikator	
12. Hovedmåltall	Hovedmåltall: Andel fastleger med spesialitet i allmennmedisin. Andelen oppgis i prosent. Indikatoren viser status per 1.12.

	Teller/ Utvalg i fokus: Antall fastleger med spesialitet i allmennmedisin Nevner/ Sammenligningsgrunnlag: Totalt antall fastleger
13. Andre måltall	Måltall 2: Andel fastleger med spesialitet i allmennmedisin som er < 40 år Teller/ Utvalg i fokus: Antall fastleger med spesialitet i allmennmedisin i aldersgruppen < 40 år Nevner/ Sammenligningsgrunnlag: Totalt antall fastleger < 40 år Måltall 3: Andel fastleger med spesialitet i allmennmedisin som er 40-60 år Teller/ Utvalg i fokus: Antall fastleger med spesialitet i allmennmedisin i aldersgruppen 40-60 år Nevner/ Sammenligningsgrunnlag: Totalt antall fastleger 40-60 år Måltall 4: Andel fastleger med spesialitet i allmennmedisin som er > 60 år Teller/ Utvalg i fokus: Antall fastleger med spesialitet i allmennmedisin i aldersgruppen > 60 år Nevner/ Sammenligningsgrunnlag: Totalt antall fastleger > 60 år
14. Klassifikasjoner og kodeverk	Variabler fra fagsystemet FLO (fastlegeordningen)
15. Presiseringer rundt utvalg	Uttrekket er hentet fra Helfo sitt system for å administrere fastlegeordningen (FLO). Data fra og med 2023 er levert etter ny datamodell. Tallene i ny datamodell hentes ut første dag i måneden, mens de i gammel datamodell ble hentet ut siste dag i måneden. Denne indikatoren viser dermed nå status per 1. desember det aktuelle året, mens den tidligere viste status per 31. desember. Historiske data vises etter ny datamodell.
16. Teknisk beregning og bearbeiding av datagrunnlag	Det er FLO som registrerer alle nye og avgåtte fastleger, og endringer for disse. FLO er dermed den nasjonale kilden for antall fastleger nasjonalt, regionalt, kommunalt og på kontornivå. Godkjent spesialitet registreres i Helsepersonellregisteret (HPR). FLO oppdateres løpende med alle endringer fra HPR i en automatisert prosess flere ganger i døgnet. Antall fastleger med spesialitet finnes dermed som variabler i FLO. Eventuelle feil og avvik i disse registrene håndteres av Helsedirektoratet, Helfo og Norsk helsenett.
17. Nivå for publisering	Indikatoren viser tall for landet, fylker, kommuner og kommunegrupper etter innbyggertall.
Datainnsamling/datakilde	
18. Datakilde(r)	FLO og HPR, Helsedirektoratet. Godkjent spesialitet registreres i Helsepersonellregisteret (HPR). FLO abonnerer løpende på alle endringer fra HPR som en automatisert prosess flere ganger i døgnet.
19. Publiseringsfrekvens	Nasjonalt kvalitetsindikatorsystem: Årlig
20. Lovhjemmel	Fastlegeforskriften FOR-2012-08-29-843 (5), Helse- og omsorgstjenesteloven LOV-2011-06-24-30 § 3-2 (6), lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven) § 2-1c fjerde ledd (7) og forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen FOR-2012-08-29-843 (8)
Tolkning av tallene	
21. Sammenlignbarhet over tid og sted	Resultatet fra denne indikatoren egner seg for sammenlikning mellom kommuner over tid, og til sammenlikning innad i egen kommune.
22. Feilkilder og usikkerhet	Ingen kjente feilkilder
23. Særskilt informasjon for tolkning av denne indikatoren	Variasjoner i resultater mellom kommuner kan skyldes ulik alderssammensetning av leger. På nåværende tidspunkt vil kommuner med mange erfarne leger kunne ha en noe høyere andel med gjennomført spesialisering. Årsaken er at fastleger som har vært en tid i sine stillinger har rukket å spesialisere seg. Sammenhengen mellom alder og spesialisering påvirkes av kompetanseforskriften. Forskriften krever at alle leger som tiltrer en fastlegeavtale etter mars 2017 skal være spesialister eller under spesialiseringen. På sikt vil derfor andelen med gjennomført spesialisering kunne være høyere hos de yngre legene.

	En annen bakenforliggende faktor for variasjon kan være kommunestørrelse. Andelen leger med spesialitet er lavest i de minste kommunene, og øker så gradvis når innbyggertallet går opp. Endringer i resultat kan skyldes at det totale antallet fastleger er forandret. En nedgang i andelen fastleger med spesialitet i ett fylke kan være forårsaket av at det har vært en økning i antall fastleger i fylket, heller enn at det har vært en nedgang i antall leger med spesialitet. For små kommuner med en eller få fastleger, vil resultatet kunne skyldes tilfeldigheter. En enkelt lege kan ha stor innvirkning på andelen i kommunen, og tallene må derfor tolkes med forsiktighet.
24. Relaterte indikatorer	
Publisering	
25. Publiseringsarenaer	www.helsedirektoratet.no
Referanser	
26. Referanser	1. Kompetanseforskriften: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-17-192 2. Forskrift om veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon: Forskrift om veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon - Lovdata 3. Spesialistforskriften: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-12-08-1482 4. Statistikk fra FLO: https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/fastlegestatistikk 5. Forskrift om fastlegeordning i kommunene: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-08-29-842?q=forskrift%20fastlegeordningen 6. Helse- og omsorgstjenesteloven: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30?q=helse%20og%20omsorgstjenesteloven 7. Pasient- og brukerrettighetsloven: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63?q=pasient%20og%20brukerrettighetsloven 8. Forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-08-29-843